

Les hores del dia de J. V. Foix (I)

L'ús popularitzat del rellotge i la subjecció de les nostres activitats, especialment col·lectives, a un horari molt rigorós, han fet que ens anéssim avesant, cada cop més, a indicar amb precisió cada hora del dia, per mitjà de la seva divisió en dos períodes de dotze hores, cada una d'elles dividida, al seu torn, en quatre quarts i seixanta minuts. Però no sempre és necessària o possible tanta precisió, i encara designem moments del dia segons el sistema antic i tradicional, determinat pel pas del sol i per les fases successives de claror i de fosc, i diem, per exemple, que ens veurem al matí, que l'esperava a la tarda o que ens vam trobar al vespre. Podem dir, de fet, que malgrat la seva imprecisió, podem prescindir d'aquest sistema tradicional perquè, justament, és sovint amb aquesta imprecisió que ens cal designar una hora.

Tanmateix, aquest sistema admet molta més precisió o, si es vol, variació o matisació del que molts creuen. Més d'un cop, per exemple, hem sentit expressar el plany que en la nostra llengua no existeixi l'equivalent del mot anglès «afternoon». És un plany sense fonament. El nombre d'expressions adverbials amb què podem designar les diverses hores del dia sense recórrer a les que marca el rellotge és ben nombros i variat. Només cal veure les que usa, sense exhaurir-ne les possibilitats, i fins i tot prescindint d'algunes de les més habituals, el poeta J. V. Foix. Efectivament, els poemes en prosa del mestre de Sarrià semblen basar-se en experiències o

episodis esdevinguts gairebé sempre en lapsos de temps molt breus, que rarament ultrapassen les vint-i-quatre hores, i hi abunden, amb autèntica profusió, aquestes expressions temporals, moltes d'elles d'ús popular o literari i d'altres que cal creure que són una creació del mateix poeta. Comptant-hi algunes variants i les que tenen un mateix valor, n'hem recopilat, del conjunt dels seus llibres de poemes en prosa, una llista que ultrapassa la cinquantena, que transcrivim a continuació ordenades cronològicament, volem dir, segons l'ordre real de les successives hores del dia a què es refereixen (i d'acord amb una interpretació que, certament, pot admetre discrepàncies): *a primeres hores de la matinada, a la matinada, de matinada, a l'alba, a l'hora de l'alba, a trenc d'alba, a fresca d'alba, a punta d'alba, en néixer el dia, a punta de dia, quan surt el sol, a primera hora, a sol llevant, a sol llevat, de bon matí, de dia, de matí, a mig matí, a ple dia, no havia pas tocat migdia, pels vofis de migdia, a migdia, el migdia, a ple migdia, a migdia suprem, passat migdia, tocat migdia, havent dinat, hora babaa, a hora babaa, en amainar la tarda, en tardejar, cap al tard, a posta de sol, a entrada de fosc, a mig foscant, al foscant, de vespre, entre dos llustres, a l'hora del crepuscle, gairebé de nit, a l'alba de la celista, a lluna ient, en ésser nit, a nit tocada, nit entrada, a nit ja entrada, de nits, de nit, a nit batent, no gaire abans de mitjanit, a mitjanit, al punt de mitjanit, passada mitjanit.*

Albert Jané